

Η ιστορία των διατριβών για Υφηγεσία και Διδακτορία στην Ιατρική Σχολή του Α.Π.Θ.

Η Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, που ο ιδρυτικός του Νόμος 3341/14-6-1925 προέβλεπε την ίδρυσή της, έγινε πραγματικότητα πολλά χρόνια αργότερα στα χρόνια της Κατοχής του τόπου από τις χώρες του Άξονα το 1942. Εισηγητής και κύριος συντελεστής για την ίδρυσή της ήταν ο τότε υπουργός Παιδείας και λίγο καιρό αργότερα πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Λογοθετόπουλος, καθηγητής της Μαιευτικής και Γυναικολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Στόχος του και επιδιωξή του ήταν, όπως προκύπτει από δημοσίευσμά του, «να ολοκληρωθεί και το ανώτατον τούτο Εκπαιδευτικόν Ίδρυμα, ώστε να καταστή δυνατόν να εξυπηρετηή πλήρως την Βόρειον Ελλάδα».

Αυτή η ίδρυση ήταν συνδεδεμένη με πλήθος από προβλήματα, που πολλά ήταν πειστικά και μαζί δυσεπίλυτα. Σημειώνονται ως τα σημαντικότερα η έλλειψη χώρων για εργαστήρια, αιθουσών και αμφιθεάτρων διδασκαλίας, η έλλειψη βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού και η ανεπάρκεια των οικονομικών πόρων, που ο πληθωρισμός που κάλπαζε τους εκμηδένιζε. Οι πρώτοι καθηγητές, ξεριζωμένοι από τους μέχρι τότε χώρους δράσης τους, προσπαθούσαν να συγκροτήσουν Σχολή με μοναδικά εφόδια την πίστη τους στο λειτούργημά που τους είχαν εμπιστευθεί και με τη συμπαράσταση των δύο συναδέλφων τους, που ήταν, από πριν εγκατεστημένοι στη Θεσσαλονίκη, του Κ. Αλεξανδρίδη και Α. Μισιρλόγλου.

Το θέμα των υφηγητών, που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη διδασκαλία, απασχόλησε τη Σχολή από τις πρώτες συνεδριάσεις της την άνοιξη του 1943, όταν έγινε δυνατός ο σχηματισμός απαρτίας των καθηγητών της που η προσέλευσή τους ήταν για πολλούς λόγους καθυστερημένη. Αυτός ο θεσμός των υφηγητών εξυπηρετούσε από την αρχή της καθιέρωσής του, όπως προαναφέρθηκε, εκπαιδευτικές ανάγκες και ήταν άμισθος, σημαντικό αυτό το τελευταίο για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Ο Νόμος 5343/1932 καθόριζε τις διαδικασίες για την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος και την εκλογή υφηγητών. Όταν στη συνεδρία της Σχολής στις 8 Μαΐου 1943 υποβάλλονται οι πρώτες αιτήσεις για εκπόνηση διδακτορικών διατριβών αποφασίζεται ύστερα από διεξοδική συζήτηση να μη γίνουν δεκτές μέχρι να οργανωθεί καλύτερα η Σχολή. Όμως το θέμα των υφηγητών θεωρείται ότι επιβαλλόταν να προωθηθεί και αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης στη συνεδρία της 21ης Μαΐου 1943. Επειδή ο Αναγκαστικός Νόμος 1895/1939 όριζε ανώτατο όριο ηλικίας για τον υποψήφιο το 45ο έτος, η Σχολή, με στόχο να χρησιμοποιήσει για τις ανάγκες της πεπειραμένους εντόπιους γιτρούς, αποφασίζει να προτείνει στη Σύγκλητο να προωθηθεί νομοθετική ρύθμιση, ώστε το όριο να αυξηθεί στα 50 χρόνια. Όμως η ρύθμιση αυτή δεν πραγματοποιήθηκε.

Στην αρχή του πανεπιστημιακού έτους 1943-1944 ο οφθαλμίατρος Βασίλειος Τσόπελας από την Αθήνα, υποβάλλει αίτηση να προκηρυχθεί «θέσις υφηγητού παρά την Οφθαλμολογική Κλινική». Αποφασίζεται κατ' αρχήν στη συνεδρία της 12ης-11-1943 η αποδοχή της αίτησης, αφού προηγουμένως η Νομική Υπηρεσία του Πανεπιστημίου θα εξετάζε και θα έδινε απάντηση σε μια σειρά ερωτήματα που είχαν αναφύει ως προς την ερμηνεία των διατάξεων που είχαν σχέση με τους υφηγητές. Δεκαπέντε ημέρες αργότερα θα αποφασιστεί και η ίδρυση «μιας θέσεως αμίσθου Υφηγητού της Ακτινολογίας», που θεωρείται απαραίτητη για την εξυπηρέτηση των Κλινικών της Σχολής που εν τω μεταξύ είχαν ιδρυθεί. Τέλος στην ίδια συνεδρίαση αποφασίζεται και προκηρύσσονται θέσεις υφηγητών σε όλες της Κλινικές που έχουν ιδρυθεί και είναι σε λειτουργία στη Σχολή.

Στη συνεδρία της 27ης-3-1944 ο Κοσμήτορας Κ. Αλεξανδρίδης θα ανακοινώσει στη Σχολή ότι υποβλήθηκαν για έγκριση τέσσερις διατριβές για κατάκτηση του αξιώματος του διδάκτορα. Οι υποψήφιοι ήταν ο Σ. Πολυζωΐδης – πρώτος αυτός – με διατριβή «Περί αλλοτριών σωμάτων ώτων, ρινός, φάρυγγος, στόματος, λάρυγγος, τραχείας, βρόγχων και οισοφάγου», ο Κ. Κυριακού με θέμα της διατριβής του «Αντανακλαστικάί νευρώσεις της ρινός», ο Γ. Μωραΐτης με θέμα «Συμβολή περί της μόλυνσεως του ιγμορείου άντρου εξ οδοντικής πληγής» και ο Σ. Σαπουντζής με θέμα «Αποτιτανωθέν μονήρες φυμάτωμα του χοριοειδούς».

Στην ίδια συνεδρίαση ο Κοσμήτορας ανακοινώνει ότι υπέβαλαν υποψηφιότητα για τις πρώτες θέσεις υφηγητών, που είχε προκηρύξει η Σχολή κατά τον κανονισμό που ήταν σε ισχύ, οι παρά κάτω. Για την Παιδιατρική οι Τ. Δημητριάδης, Κ. Κοκολάτος και Α. Κωτικός. Για την Προπαιδευτική Χειρουργική Κλινική ο Α. Αστεριάδης και για τη Χειρουργική ο Ν. Αναγνωστίδης. Η κατάθεση κάποιων εργασιών που υποβλήθηκαν ως «διατριβή επί υφηγεσία» και που χαρακτηρίζονταν από προχειρότητα και ελλιπή τεκμηρίωση έδωσε αφορμή ώστε η Σχολή να θεσπίσει κανόνες ως προϋπόθεση υποψηφιότητας για τη βαθμίδα του υφηγητή. Ανάλογοι κανόνες θεσμοθετούνται για τις διδακτορικές διατριβές, ώστε να ανταποκρίνονται σε αυστηρή επιστημονική συγκρότησή τους. Επίσης αποφασίστηκε πως σε καμιά περίπτωση δεν θα γίνονταν δεκτές κάποιες που είχαν απορριφθεί από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και επανυποβάλλονταν με κάποια αλλαγή τίτλου ή μέρους των περιεχομένων.

Το θέμα των υποψηφίων υφηγητών που θα θεωρούσαν την Ιατρική Σχολή της Θεσσαλονίκης μετά την εκλογή τους σ' αυτήν ως εφελτήριο για το Πανεπιστήμιο της πρωτεύουσας προβλημάτισε τη Σχολή. Στη συνεδρία της 2ας-4-1944 συζητείται σοβαρά να απαιτείται από τους υποψήφιους υφηγητές που θα εκλέγονταν δήλωση, ότι θα εγκατασταθούν μόνιμα στη Θεσσαλονίκη μέσα σε ένα τρίμηνο από την εκλογή τους.

Στη συνεδρία της 24ης-4-1944 ο Κοσμήτορας θα αναφέρει ότι ο καθηγητής Α. Μισιρλόγλου κατέθεσε την εισηγητική του έκθεση για τον υποψήφιο υφηγητή Ν. Αναγνωστίδη. Η Σχολή αποφαινεται να προχωρήσει η διαδικασία και να προσέλθει ο υποψήφιος για τη νόμιμη δοκιμασία. Ειδική μέριμνα έχει ληφθεί εν τω μεταξύ, όπως οι επί υφηγεία διατριβές λόγω των δυσχερών συνθηκών μπορούν να είναι δακτυλογραφημένες και δεμένες σε τεύχος αντί της εκτυπώσεως που προέβλεπε ο νόμος.

Στη συνεδρία της 16ης-5-1944 ο Ν. Αναγνωστίδης ανέπτυξε το θέμα της επί υφηγεία διατριβής του που ήταν «Περί εκτεταμένων εγκαυμάτων και βασικών αρχών θεραπείας των». Γίνονται οι σχετικές ερωτήσεις μετά την παρουσίαση. Στον υποψήφιο ορίζονται τα προβλεπόμενα από το νόμο τρία θέματα από τα οποία ο υποψήφιος επιλέγοντας το ένα θα το ανέπτυξε σε επόμενη συνεδρίαση. Στη συνεδρίαση της 16ης-5-1955 θα οριστεί ως εισηγητής του υποψήφιου υφηγητή Βασιλείου Τσόπελα ο καθηγητής της Οφθαλμολογίας στη Σχολή Θ. Τζανίδης.

Μετά τη δημόσια ανάπτυξη του προβλεπόμενου από το νόμο μαθήματος στις 19-5-1944 και ύστερα από διεξοδική συζήτηση μεταξύ των κριτών-καθηγητών ο Ν. Αναγνωστίδης εκλέγεται ως υφηγητής της Χειρουργικής και πρώτος υφηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πρέπει να σημειωθεί, ότι ο ίδιος ήταν το 1942 υποψήφιος για θέση καθηγητή της Χειρουργικής στη Σχολή και είχε τότε αποκλειστεί από την επιτροπή κρίσεων που προεδρευόταν από τον Β. Μπένση, που όμως τον είχε χαρακτηρίσει ως απολύτως ώριμο για τη βαθμίδα του υφηγητή. Άξιο λόγου είναι, επίσης, ότι η διατριβή είχε εκπονηθεί στο νοσοκομείο του Κιλκίς, όπου ο υποψήφιος είχε τη διεύθυνση της Χειρουργικής Κλινικής του.

Μετά την απελευθέρωση το 1944 και την ανασυγκρότηση της Σχολής το 1945 ο Β. Τσόπελας είναι πάντα υποψήφιος υφηγητής όμως ο εισηγητής που είχε οριστεί το 1944, ο Θ. Τζανίδης δεν είναι πλέον καθηγητής αφού δεν είχε επανεκλεγεί από το εκλεκτορικό σώμα που εξέλεξε τους καθηγητές της ανασυγκροτημένης Σχολής. Έτσι ο Κοσμήτορας Γ. Χατζηβασιλείου ορίζει στη συνεδρία της 23ης-10-1945 με τη σύμφωνη γνώμη και των άλλων συναδέλφων του, τον καθηγητή της Νευρολογίας και Ψυχιατρικής Δ. Κουρέτα ως εισηγητή. Στις επόμενες δεκαπέντε ημέρες θα καταταθεί η σχετική έκθεση για τη διατριβή του υποψηφίου που είχε θέμα την «Κλινική και Παθολογοανατομική μελέτη της Συμπαθητικής Φλεγμονής». Στις 16-11-1945 αποφασίζεται να γίνει δεκτός ο υποψήφιος για την πάρα πέρα δοκιμασία. Στην ίδια συνεδρία αποφασίζεται να γίνει δεκτή η αίτηση του Σ. Κρητικού ως υποψήφιου υφηγητή στο μάθημα της Ακτινοδιαγνωστικής-Ακτινοθεραπείας.

Μια ενδιαφέρουσα διάταξη που περιεχόταν στον Αναγκαστικό Νόμο 619/6-10-1945 που ρύθμιζε θέματα της ανασυγκροτημένης Ιατρικής Σχολής του Πανε-

πιστημίου Θεσσαλονίκης πρέπει να αναφερθεί εδώ. Σύμφωνα μ' αυτήν προβλεπόταν το ασυμβίβαστο της ιδιότητας του εντεταλμένου υφηγητή με οποιαδήποτε θέση «έχουσαν την έδραν της εκτός της Θεσσαλονίκης».

Στις 30-11-1945 ο Β. Τσόπελας θα ονομαστεί δεύτερος στη σειρά υφηγητής της Ιατρικής Σχολής της Θεσσαλονίκης και πρώτος στο αξίωμα μετά την ανασυγκρότησή της. Η παραδοχή του ως υφηγητή έγινε παμψηφεί.

Η αίτηση του Σπύρου Κρητικού να γίνει δεκτός ως υποψήφιος υφηγητής με αντικείμενο την Ακτινοδιαγνωστική-Ακτινοθεραπεία γίνεται ανεπιφύλακτα δεκτή από τη Σχολή, αφού είναι πειστική η ανάγκη προώθησης αυτών των ιατρικών ειδικοτήτων. Ύστερα από τη συνήθη διαδικασία ονομάστηκε υφηγητής στη συνεδρία της 27ης-2-1946. Είναι ο πρώτος υφηγητής της Σχολής που θα εκλεγεί αργότερα τακτικός καθηγητής της Ακτινολογίας ανοίγοντας το δρόμο για μαθητές της Σχολής που θα γίνουν στην ίδια ακαδημαϊκοί δάσκαλοι στην ανώτερη βαθμίδα.

Μέχρι το Φεβρουάριο του 1946 δεν είχε ανακηρυχθεί κανένας γιατρός ως διδάκτορας. Με την ανάδειξη στο αξίωμα του Σ. Πολυζωΐδη στις 8-2-1946 θα ανοίξει ο δρόμος για την ανακήρυξη των 828 διδασκόντων της Σχολής από το 1942 μέχρι το 1982, διάστημα στο οποίο αναφέρεται αυτή η εργασία. Ο τίτλος της διατριβής, όπως έχει προαναφερθεί, είχε κατατεθεί δύο χρόνια πριν. Είχε εκπονηθεί στην ΩΡΛ/κή Κλινική της Σχολής, όταν διευθυνόταν τα δύο πρώτα χρόνια από τον καθηγητή Γ. Γιαννούλη. Εισηγητής το 1946, όταν έγινε η κρίση της, ήταν ο καθηγητής της Χειρουργικής Α. Μισιρλόγλου, γιατί ο Γ. Γιαννούλης δεν είχε επανεκλεγεί από το εκλεκτορικό σώμα του 1945 και η έδρα ήταν χωρίς διευθυντή.

Η δεύτερη αναγόρευση διδάκτορα από τη Σχολή πραγματοποιήθηκε στις 22-3-1946 και αφορούσε στον ιατρό μαιευτήρα-γυναικολόγο Νικ. Κεραμέα, ο οποίος εκπόνησε διατριβή με τίτλο «Κλινικές παρατηρήσεις και συμπεράσματα επί της εν Μακεδονία παρατηρούμενης αναιμίας της κυήσεως». Χώρος εκπόνησής της ήταν η ιδιωτική κλινική του υποψηφίου και το Δημόσιο Μαιευτήριο Θεσσαλονίκης. Εισηγητής ήταν ο καθηγητής Γ. Τσουτσουλόπουλος.

Η πρώτη γυναίκα που ανακηρύχθηκε διδάκτορας από τη Σχολή ήταν η Μαρία Παπαγεωργιάδου-Μαθιούδη. Είχε διατελέσει βοηθός ιατρός στο Εργαστήριο Φυσιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αναγορεύθηκε διδάκτορας στις 23-5-1947 με βαθμό «άριστα» και με εισηγητή τον καθηγητή της Φυσιολογίας Ανδρέα Κοτσαύτη. Ο τίτλος της διατριβής, που είχε εκπονηθεί στο Φυσιολογείο του Πανεπιστημίου της πρωτεύουσας που διευθυνόταν από τον καθηγητή Σ. Δοντά, ήταν «Η διαρρυθμισίς της θερμοκρασίας του σώματος και η εκ θερμότητος ταχύπνοια επί των νεογνών του κυνός».

Η πρώτη γυναίκα που έγινε υφηγήτρια της Ιατρικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στις 16-4-1959 ήταν η μικροβιολόγος-υγιεινολόγος Αντιγό-